

בעזה"ש"ת

גליון
**דרך
אמונה**

פנינים יקרים על פרשת השבוע
מלוקט משיחותיו של
הרה"צ רבי
מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א

בלק

גליון קמ"ב

לשמיעת השיעורים בכל שבוע
על הטלפון נא להתקשר
למערכת 'דרך אמונה'

בארה"ב 718-298-3717 ולהקיש 1
בארץ ישראל 072-278-6444 ולהקיש 1
בענגלאנד 0203-874-6800 ולהקיש 1

מכון 'דרך אמונה'

הרוצה לקבל את הגליון בכל שבוע באימייל
נא לשלוח אימייל לאדרעסס 3875060@gmail.com
ולכתוב שם המבקש ואימייל אדרעסס שלו. ואי"ה נוספו לרשימת המקבלים

להארות והערות יכולים להתקשר לאחד ממספרי הטלפון של מערכת דרך אמונה הנ"ל
ולהשאיר הודעה על מספר 9 ובלי"נ נתקשר בחזרה אי"ה

בלק

ע"י שמירת הלשון זוכים לקדושה * בלעם זה לבן הארמי * הקב"ה לא זעם באותם הימים רק בעת הליכתו * הלך בעצמו ולא מחמת שקראו לו * מלאך של רחמים עומד נגד פורצי הדור * מהיכן נתנבא בלק שסופו לצאת בקלון * בלעם נמשל לגנב המבקש לזכות לרוח הקודש * לא לראות רע על אדם מישראל * יראת שמים אפילו להחוטא * אין תולים במקרה רק בהשגחה * בקריאת שמע שעל המיטה בכוונה יקום בשעה שרוצה * אם אין צדיק הקב"ה בעצמו מבטל הגזירה * ע"י תשובה מועטת הקב"ה פותח פתח גדול * השב בתשובה דומה כבר למורה שעות שמתוקן מחדש * הקב"ה מציץ מן החרכים ומחכה שישובו * אין הקב"ה מסיר עין השגחתו * אין נותנים יסורים לאדם שלא לפי כוחו * לימוד התורה הוא תיקון על פגם הלשון * בלעם התגאה במדת ענוה שלו * תורה לשמה * בלעם לא קיללם מפני שהלכו במלבושי האבות * בגדי עכו"ם מזיקים * הצדיקים פועלים בתפילתם

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפּוֹר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֹמְרֵי

(כב, ב.)

כך להתנהג בקדושה וטהרה הנקרא מידת כ"ל, שזה ראשית ושורש הקדושה, וזהו שנרמז בפסוק, וירא בלק בן ציפור את כל, שנפל פחדו ויראתו מבני ישראל בראותו שהם מצויינים במידת כ"ל שמתנהגים בקדושה וטהרה, אשר עשה ישראל לאמורי, שבני ישראל זכו למידה זו בכח קדושת הדיבור.

ע"י שמירת הלשון זוכים לקדושה

בספר חסד לאברהם, מהרה"ק מראדאמסק זי"ע, מפרש, 'לאמורי' הוא מלשון אמירה, רומז על הדיבור, שראה בלק שבני ישראל נזהרים מאוד בשמירת הלשון, שלא להוציא מפייהם דברי עון ומרמה, ודבר ידוע הוא שכ"ל השומר על פיו ולשונו זוכה על ידי

וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו' (כב, ה.)

של יעקב אבינו. ובילקוט מעם לועז מבאר דלזה נקרא 'בלעם' שהוא לשון 'בליעה', מפני שרצה לבלוע את האומה הישראלית בקללה שביקש לקללם. ולמה נקרא 'בן

בלעם זה לבן הארמי

בתרגום יונתן (כמדבר כב, ה) מובא, בלעם הוא לבן הארמי, שהיה חותנו

בעור' שהוא לשון טפשות, כמו שנאמר (תהלים עג, כב) ואני בער ולא אדע, שחכמתו נבערה, שלא ריחם על ישראל, שהרי לא היו בני ישראל כאנשים נכרים בשבילו, אלא זרע בנותיו בשר מבשרו ועצם מעצמו, והיה צריך לרחם על עצמו ובשרו ולא לקללם.

וַיַּחַר אֶפֶס אֱלֹקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלְאֲךָ ה' בְּדֶרֶךְ לְשֹׁטָן לוֹ וְהוּא רֵכֵב עַל אֲתָנּוּ וְגו', (כב, כב).

פנוי לכוון שעת זעמו של ה', ובאותו שעה היה הרגע של כעסו של הקב"ה כמו בכל הימים.

וזהו שנאמר 'ויחר אף אלקים', הפירוש הוא שהקב"ה כעס כמו בכל יום, ואם תאמר דבאותם ימים לא היה כועס כדי שבלעם לא יוכל לכוון אותו שעה ולקלל אז בני ישראל, לזה המשיך 'כי הולך הוא' כיון שהיה בלעם טרוד בהליכתו, לא היה יכול לכוון את שעת זעמו של הקב"ה, וע"כ זעם הקב"ה כמו בכל יום.

הפך בעצמו ולא מחמת שקראו לו

בחתם סופר מתרץ באופן אחר על מה התעורר חרון אפו של הקב"ה על בלעם, אפילו שנתן לו רשות ללכת עם שליחי בלק, כי הקב"ה אמר לו בלשון הזה (כב, כ) אם 'לקרוא' לך באו האנשים קום לא אתם, דהיינו שנתן לו רשות ללכת אתם רק בתנאי, שיהא ניכר שהולך לשם רק מחמת שבאו לקרוא לו, כגון: שהם רכיבו אותו על מרכבתם, ולא שיחבוש

הקב"ה לא זעם באותם הימים רק בעת הליכתו

החיד"א ז"ל בנחל קדומים מביא קושית חכם גדול מאומות העולם, אמאי 'ויחר אף אלקים', הלא הקב"ה בעצמו אמר לו 'קום לך אתם'.

ומביא על זה תירוץ נפלא בשם צדיק אחד, דהנה אמרו חז"ל (ברכות ז, א) וא-ל זועם בכל יום (תהלים ז, יב), וכמה זעמו רגע וכו', ואין כל בריה יכולה לכוון אותה שעה חוץ מבלעם הרשע, דכתיב ביה ויודע דעת עליון, השתא דעת בהמתו לא הוה ידע, דעת עליון הוה ידע?, אלא מלמד שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה וכו', והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק מה אקב לא קבה א-ל ומה אזעם לא זעם ה', מלמד שכל אותן הימים לא זעם. ומבואר שכל אותם ימים לא היה זעם לפני הקב"ה, מפני שבלעם ידע לכוון שעת זעמו של השי"ת, והיה יכול לקלל את ישראל באותו שעה. אולם בשעה שבלעם היה עסוק בהליכתו, לא היה לבו

והמשכילים שרצו לעשות שינויים בדת ישראל, ויצא נגדם בחרב ובחנית שצריך להתברל ולהתפרש מהם.

פעם אחת נשאל על ידי מקורביו, הלא בטבעו הוא רך הלבב ואוהב את הבריות, ואיך הוא מסוגל לערוך מלחמות כאלו כנגד פורצי הגדר?! השיב להם החתם סופר במה שנאמר בפסוק זו 'ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו', ופירש"י מלאך של רחמים היה, ולכאורה צריך להבין למה שלח הקב"ה מלאך של רחמים דווקא, וכיצד הפך מלאך של רחמים לשטן בדרכו של בלעם?! אלא, מכאן הוי הוכחה, רק מי שיש בליבו רחמים וחמלה על בני ישראל, ראוי לעמוד כנגד בלעם, ורשעי הדור שבכל דור ודור, המנסים לקעקע ולערער את יסודות עם ישראל, כי בגודל אהבתו לעם ישראל לוחם בלי פשרות באלו שמסכנים את קדושת בני ישראל.

הוא בעצמו את חמורו, ובעצמו יוציא מכיסו כל הוצאות הדרך, שאז ניכר בעליל שהולך לעשות מרצונו מחמת רוב שנאתו לישראל, ועל כן כאשר לקח את אתונו שלו ואף נודרו בדבר בהתלהבות ובחשק נמרץ, וירא ה' וינאץ, שאז נתגלה קלונו שהולך מרצונו שרוצה לקלל את בני ישראל.

וזהו שאמר הכתוב 'ויחר אף אלקים' ולכאורה למה חרה אפו הלא נתן לו רשות לילך אתם, אלא כי הולך 'הוא', ר"ל הוא ההולך בעצמו וברצונו, ולא רק בגלל הקוראים לו.

מלאך של רחמים עומד נגד פורצי הדור

החתם סופר היה ידוע כנוח לבריות לבלו הרחום, ולעומת זאת התגבר כארי ללחום בתקיפות נגד פורצי הגדר

וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל בְּלָעַם הֲלֹא שְׁלַחַתִּי אֵלֶיךָ לְקַרְא לְךָ לְמָה לֹא הִלַּכְתָּ אֵלַי הָאֲמַנְם לֹא אוֹכַל כִּפְדֹךָ (כב, לו).

שסופו לצאת מעמו בקלון, מה גרם לו להרגיש כך.

וביאר בדרך משל, לרופא שבא לבקר את החולה, ומיד בתחילה קצב לו כל הסכום שצריך לשלם לו על הרפואות, ולא

מהיכן נתנבא בלק שסופו לצאת בקלון

ברש"י מפרש, האמנם לא אוכל כבדך, נתנבא שסופו לצאת מעמו בקלון. המגיד מדובנא זצ"ל בספרו משלי יעקב, מקשה מהיכן הראי' מפסוק זה שנתנבא

הנמשל הוא: זה עצמו מאמר בלק, מה זה מהרת אחר הכבוד, וכי לא אוכל כבודך אחר כך?! האם אתה חושש שמא לאחר שתבוא ותקללם לא תזכה לכבוד?! הרי מזה, שאתה חושש שבאמת אחר כך לא תהיה ראוי לכבוד, הרי לנו שנתנבא שסופו לצאת מעמו בקלון.

הסכים להתחיל לעסוק ברפואות עד שיתן לו החולה כל הסכום, עמד חכם אחד ואמר להרופא: הלא אתה מטיל אימת מוות על החולה! כי החולה מבין מדבריך שמצבו קשה ביותר, עד שכמעט אין מזור למחלתו, דלכן אתה ממהר ליקח מידו המעות בעודו בחיים, שמא אחר כך ימות ולא תקבל מאומה.

וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר לְדַבֵּר יְשִׁים ה' בְּפִי אֶתוֹ אֲשֶׁמֹר (בג, יב).

איזה בקשות הוא מבקש, ולגודל תדהמתו שמע איך שהגנב אומר: רבוננו של עולם, תן לי רוח הקודש! ויותר מזה לא הצליח לשמוע.

אחרי שעזב הגנב את ארון הקודש, לא היה יכול השמש להתאפק בעצמו, והתחיל לרדוף אחריו בחשיכה, ואמר לו: ר' יהודי, אף אחד לא נמצא איתנו, רק אני ואתה, אנא תסביר לי מהו כוונתך בבקשה זו וכי רק רוח הקודש חסרה לך?! אמר לו הגנב: למה אתה לא מבין, מי כמוך יודע מה קשה מלאכתי, להתרוצץ ברחובות העיר בלילות החורף הקשים, וכמה קשה לפרוץ לבית סגור ומסוגר, ואחרי שאני ממש מוסר את נפשי ונשמתי וכבר מצליח להכנס לתוך הבית, צריך אני להתחיל לחפש בחורים ובסדקים מתוך

בלעם נמשל לגנב המבקש לזכות לרוח הקודש

המגיד המפורסם ר' יעקב גלינסקי זצ"ל היה חוזר בשמו של הגאון ר' יוסף יוזל הורוויץ זצוק"ל הנקרא 'הסבא מנובהרדוק', שהסביר מהותו של בלעם על פי משל, פעם היה שמש נאמן שהיה מנקה את בית המדרש בשעת לילה מאוחרת לאחר חצות, לפתע ראה שהגנב הידוע של העיר נכנס בשקט לבית הכנסת, הגנב לא הבחין בו, והשמש התחבא מתחת לשולחן לראות מעשהו של הגנב, ולתפוס אותו על חם בשעת מעשה, ורואה שהגנב ניגש לארון הקודש, מנשק את הפרוכת ומתחיל לבכות. חשב הגבאי בלבו: כפי הנראה יש לו לגנב הזה חולה בביתו, או שמא קרהו אסון אחר, והמה אזנו לשמוע

את הנבואה ששרתה עליו, להיטיב עם בני אדם הוא הולך ומוכרה בנוזר עדשים, כאותו גנב שהלך להתפלל להקב"ה שיהיה לו רוח הקודש... ואם כבר יזכה לרוח הקודש, מה הוא יעשה בה? דברים הבלים!

פחד ואימה ברתת וזיע היכן מונח ארנקו וכספו וזהבו של בעל הדירה, אילו היתה לי רוח הקודש, הרי הייתי יודע תיכף ומיד היכן טמון הכסף, והולך מיד לאותו המקום, בלי לסבול כל הצער והפחד.

והרבה מוסר השכל אנו צריכים ללמוד מכך, לנצל את כוחותינו, ולהשתמש בדברים הטובים שהקב"ה משפיע עלינו, ולא ללכת בדרכי בלעם, שזכה להשראה מלמעלה, אבל לא השכיל להשתמש בו לדברים נכונים.

אמר הסבא מגובההרדוק: אותו הדבר היה אצל בלעם, הוא זוכה לדבר עם הקב"ה, הוא זוכה שהקב"ה שם לו דברים בפה, הוא זוכה לרוח הקודש, אבל מה הוא עושה עם זה?! מקלל, מנסה להרוויח כסף בכל מיני דרכים ערמוניות, ובמקום לנצל

לֹא הַבַּיִת אֲוֶן בֵּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקָיו עֲמוּ וְגו' (כג, כא).

אצלו, רק מחמת שאינו רואה דבר רע בישראל יכולים גם הם ליכנס.

יִדְאֵת שָׁמַיִם אֲפִילוֹ לַחֲחוּטָא

בספר ליקוטי הרי"מ (ליקוט אמרותיו של הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע) איתא, שנרמז כאן חיזוק ועידוד להחיות נפשות ישראל בכל המצבים והזמנים, שתמיד יש בהם חשיבות גדולה, דאפילו כאשר האדם אין התנהגותו כהוגן כל כך, אלא יש בו מידה מזוהה זו - שהיה יכול להיות גרוע יותר מזה, אלא שמונע את עצמו מכך, מחמת שמתירא מאת הקב"ה, זה גם כן נקרא קצת 'יראת שמים'. וזה הפירוש

לֹא לִרְאֹת רַע עַל יִשְׂרָאֵל

פעם נכנסו כמה חסידים להרה"ק ר' איציקל מנעשכז זי"ע, וסיפרו לו רכילות על אחד מחסידיו שעשה מעשה אשר לא יעשה, וביקשו שיוכיחו על כך ויפסיק מלקרבו, אמר להם רבי איציקל: בחרתי ללכת בדרכיו של הקב"ה, דכתיב ביה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, שאין הקב"ה צופה ומביט על עוונותיהם של ישראל, כי אם הייתי רואה ומסתכל גם על מעשיהם הרעים של אנשים לא הייתי יכול להכניס אצלי אף אחד, ובזאת רימז לאלו שבאו לדבר סרה על מקורבו, שגם הם אינם ראויים להיכנס

'לא הביט און' וכי תאמר שאין הקב"ה מודקדק כלל על חטאי בני ישראל?! הלא בודאי יש דין ויש דיין והאדם צריך ליתן בשעת חטאו נשאר לו קצת יראת שמים. דין וחשבון על כל מעשיו, לזה ממשיך 'ה' אלוקיו עמו', דהיינו רק בתנאי דאפילו

פִּי לֹא נֶחֱשׂ בִּיעֶקֶב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כַּעֲת יֹאמֵר לִיעֶקֶב וְלִישְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל-ל (כג, כג).

שנראה בחוש שהוא מקרה על פי העת והזמן, בכל זאת אינם תולים בוה, אלא אומרים הם מה פעל א-ל, שתולים כל הנעשה תחת השמש בהשגחת ורצון אלקותו יתברך שמו ויתעלה.

אין תולים במקרה רק בהשגחה

ב"יטב לב מפרש, כי לא נחש ביעקב, כלומר הם אינם תולים שום דבר בנחש או בקסם, לומר מקרה הוא, וגם 'כעת' כלומר גם אם יש לפעמים דבר

הֵן עִם כָּל־בְּיָא יָקוּם וְכֹאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכֵל טָרֶף וְגו' (כד, כד).

מתפלל שיעזרהו השי"ת לקום בשעה שרוצה, ומפקיד רוחו, והקב"ה מחזיר לו פקדונו בשעה שרוצה לקבלו.

וזהו שאמר הכתוב 'כלביא יקום וכארי יתנשא, והטעם, כי לא ישכב מתחילה בליל אתמול 'עד יאכל טרף' – היינו על ידי קריאת שמע, כמו שפירש"י לא ישכב בלילה על מטתו, עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו, כיצד קורא את שמע על מטתו שחז"ל אומרים בברכות כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו.

בקריאת שמע שעל המיטה בכוונה יוכל לקום בשעה שרוצה

בספר י"טב לב, מדקדק מפני מה שינה הכתוב להקדים קימה לשכיבה, הלא כתיב (דברים ו, ז) ובשכבך ובקומך, וכן הוא הסדר, כי קימה אינו נקראת אלא כשקם ממתנו, והיה לו להקדים לא ישכב ואחר כך כלביא יקום.

ומבאר על פי מה שכתבו בספרי יראים, שסגולה לקום בשעה שרוצה, על ידי שקורא קריאת שמע בכוונה, ואז

לֹא אִישׁ אֶל-ל וַיִּכְזַב וּבֶן אָדָם וַיִּתְנַחֵם הֵהוּא אָמַר וְלֹא
יַעֲשֶׂה וּדְבַר וְלֹא יְקִימְנָה (כג, כט).

אשר יכול לבטל את הגזירות, הקב"ה
בעצמו מבטל הגזירות.

אם אין צדיק בארץ שיבטל את
הגזירות הקב"ה בעצמו מבטל הגזירה

על זה אמר כאן הכתוב, 'לא איש אל
ויכזב', פירוש אם אין איש היינו צדיק,
אשר כוחו גדול לפעול בחינת 'אל ויכזב',
שיבטל השי"ת את גזירתו, וכן אין בן אדם
שיוכל לפעול שהקב"ה יתנחם מגזירתו,
בעת כזאת, אזי 'ההוא', היינו הקב"ה
בעצמו 'אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה',
שאינו מקיים הגזירות שלו.

בספר מזקנים אתבונן כתב, ששמע
מהרה"ק הרמ"ח מסלאנים זי"ע,
שהרה"ק רבי משה מלאדמיר זי"ע (בן הרה"ק
ר' שלמה מקארלין זי"ע) אמר לפני הסתלקותו:
איתא בגמרא (מועד קטן נח, ב) הקב"ה גזור
גזירה וצדיק מבטל, אולם לזה צריך להיות
בדור צדיק גדול אשר בכוחו לבטל את
הגזירה, אבל כאשר אין בדור צדיק

וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרֶא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשֶׁבֶטָיו וְגו'.

(כד, ב).

פתח קטן מצידו לשוב אל השי"ת, הקב"ה
פותח לו פתח גדול להכניסו ולקרבו אל
תחת כנפי השכינה.

ע"י תשובה מועטת הקב"ה פותח פתח
גדול

וזה שכתב רש"י, ראה שאין פתחיהם
מכוונין זה כנגד זה, שאין הפתחים
בין הקב"ה לישראל שווים זה לזה, שהפתח
של ישראל צר וקטן, ולעומת זה פתחו של
הקב"ה רחב מאד, ומזה ראה גדול חביבתן
של ישראל אצל הקב"ה, וידע שלא יחולו
קללותיו עליהם, שהרי אם יעשו תשובה
מועטת, מיד הקב"ה מרחם עליהם
ומשפיע להם כל טוב.

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבו' זי"ע,
בספרו בוצינא דנהורא, מבאר
דברי רש"י ל' ראה שאין פתחיהם מכוונין
זה כנגד זה וכו', ותהי עליו רוח אלקים,
עלה בלבו שלא יקללם. וקשה למה גרם
דווקא דבר זה שלא יקללם.

ונראה דהנה אמרו חז"ל (שהש"ר ה, ג)
שהקב"ה אומר לישראל פתחו לי
פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם
כפתחו של אולם. דהיינו שאם האדם עושה

השב בתשובה דומה כמורה שעות מתוקן

אמנם אשרי למי שאינו חוטא כלל, (כמאמר חכמינו ז"ל: אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא) שאינו דומה למי שנשמתו זכה ונקיה לכתחילה ולא פגם בה, להחוטא השב בתשובה אשר נשאר בו איזה רושם ופגם מעט.

מסופר, שאחד מחסידי הרה"ק הבעל התניא זי"ע היתה לו בת יחידה, אך הנערה היתה אילמת ר"ל, ובהגיעה לפרקה, בא אביה להרה"ק ובכה לפניו: האיך אוכל לשדך את בתי והיא בעלת מום נורא ר"ל, אמר לו הרה"ק: בבית מדרשי לומד בחור עני, לך ותדבר אתו, אולי בעד נדוניא גדולה יסכים לקחתה, החסיד שם פעמיו לעבר בית המדרש, ופגש את הבחור העני, שוחח עמו אודות בתו והציע לו נדוניא רבה, ולא זאת בלבד, אלא הבטיחו שיכניסו כשותף שוה בשוה במסחרו, למשמע זאת הסכים הבחור העני ונישא לבתו האילמת, לאחר נישואיו נכנס כשותף שוה לעסקי חמיו, ונתעשר מאד.

כעבור מספר שנים לאחר שכבר נעשה אב לכמה ילדים, והי' כבר בעצמו עושר אדיר, התחרט האברך על שנשא אשה אילמת, ורצה לגרשה, חותנו ניסה שוב ושוב לשדלו בדברים ואמר לו: הלא כל ממונך ועשירותך בא ע"י ממוני, שנתתי לך אך ורק בשביל שתנשא לבתי ותדור

עמה, אך דבריו נפלו על אזנים אטומות ללא הועיל.

הרה"ק בעל התניא היה אז בפטרבורג, ונסע אליו וסיפר לו בבכי אודות חתנו, ושאלו הרה"ק: היכן חתנך נמצא עכשיו?! ענה החסיד: הוא נמצא עכשיו כאן בפטרבורג, אמר לו הרה"ק: לך והבא אותו תיכף אלי, ויביאהו לפניו, ואמר לו הרה"ק: נו...?! ענה האברך ברוב חוצפתו: רבי, און איר ווילט לעבן מיט א שטומע ווייב?! וויל אײך אויך נישט! [רבי, וכי אתם רוצים לחיות עם אשה אילמת, אני גם לא רוצה].

האברך תיכף יצא לרחוב, וכאשר אך רצה לפתוח את פיו לדבר, ראה לחרדתו הרבה שאינו יכול להוציא הגה מפיו ונעשה אילם רח"ל, מיד הבין מפני מה בא אליו הדבר, וימהר לחזור להרה"ק וכתב על פתק שמתחרט חרטה גמורה ומבקש מחילה, ומבקש שיוכל לדבר שוב, וברכו הרה"ק ברפואה, והתחיל לדבר מעט מעט, והוטב מצבו עד שהיה יכול לדבר, אבל נשאר מגמגם בלשונו ר"ל.

וכאשר ראה זאת האברך בא להרה"ק ושאלו: הלא עשה תשובה, וקיבל על עצמו לציית להרבי, ומדוע דיבורו לא חזר לאיתנו הראשון, ענה לו הרה"ק: א זייגער ווי גוט מען זאל אים פארעכטן, וועט ער ניט גיין אזוי גוט ווי א נייער זייגער [מורה שעות, כמה טוב שיתקנו אותו, לא ילך כ"כ טוב כמו חדשה].

וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאִם בְּלִעָם בְּנֹו בְּעַר וַנְּאִם הַגִּבֵּר שְׂתָם הָעֵיִן (כד, ג).

אין הקב"ה מסיר עין השגחתו

הקב"ה מציץ מן החרכים ומחכה
שישובו

הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע
אמר לפרש פסוקים אלו על דרך
המוסר, 'נאום הגבר' מי שהוא במדרגת
גבר הפחותה שבמדרגת האדם, הוא
'שתום העין' כלומר אם ישיגוהו רעות
בחיים, אז אומר חלילה שאין בחינת 'עין
רואה' שהקב"ה הסיר עין השגחתו ר"ל.
אבל מי שהוא במדרגה גבוהה בחינת
'אשר מחזה ש-ד-י יחזה' הוא אינו מתייאש
בשום פעם, ואף אם חלילה 'נופל', בכל
זאת 'וגלוי עינים' עיניו פתוחות,
להבין כי יד ה' עשתה זאת, ומקוה
אל השם ומאמץ את לבו שכל מה
דעביד רחמנא לטב עביד.

אין נותנים יסורים לאדם שלא לפי
כוחו

למדנו מזה שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו
אינו מסיר עין השגחתו מבניו
חביביו, אפילו כאשר מתנהג עמהם במידת
הדין, ג"כ מציץ מן החרכים, ומשגיח עליהם
בעינא פקוחא בהשגחה פרטית, וכאשר
ידוע שאין הקב"ה נותן יסורים לאדם שאין
בכוחו לסבול אותם.

וראיתי בזה מעשה נפלא (מובא בספר שמועות
וסיפורים), אחד מחסידי הרה"ק בעל
התניא זי"ע הכריח את הגבול מאתם

זקה"ק הרבי ר' מרדכי'לי מנאדבורנא
זי"ע בספרו מאמר מרדכי כתב
לבאר, ידוע כי אדם יש בו ד' שמות,
'גבר' היא מדרגה שפלה, 'אדם' הוא
מדרגה גבוהה מלשון אדמה לעליון. והנה
אותו שהוא במדרגה שפלה, אפילו
כשנכנס בלבו לפעמים הרהור תשובה,
היצר הרע מפתה אותו ומסיתו ואומר:
השי"ת הסיר מאתך עין השגחתו, ואבד
נצחך ותוחלתך מה', אבל מי שאיננו
במדרגה שפלה, אפילו ח"ו כשעשה
חבילות של עבירות, כאשר נכנס בנפשו
הרהור תשובה, יודע ומאמין באמונה
שלימה שהקב"ה מציץ מן החרכים
ומחכה לתשובת רשעים, ואם ישוב
מיד יקבלו.

וזוהו שמרמז הפסוק, 'נאום הגבר', פי' מי
שהוא במדרגה שפלה, אומר ח"ו
'שתום העין' של מעלה, שהקב"ה הסיר
עין השגחתו ממנו, אבל 'נאום שומע וגו'
אשר מחזה שדי יחזה, פי' מי שהוא
במדרגת 'אדם' אדמה לעליון, אפילו כאשר
ח"ו נופל ממדרגתו, אבל כאשר יכנס בו
אח"כ הרהור תשובה, יודע אשר הקב"ה
הוא 'גלוי עינים' ומציץ ועומד ומצפה לקבל
השבים אליו בכל נפשם.

היין ויברחו לנפשם. ואנשים אשר עברו שם, הבחינו שעגלות רבות עומדות לברן ללא בעל הבית, וקשרו אותם לצד, וכך עמדו העגלות עם היין בתוכם כל הזמן.

אחרי זה שאלו לבעל התניא: מדוע אומר תמיד שאינו עושה מופתים, הרי עתה עשה מופת גלוי?! וענה להם הרה"ק: אין זה מופת. יש מאמר חז"ל שאין הקב"ה נותן יסורים לאדם שלא לפי כוחו, וכשסיפרו לי שאי אפשר להקיצו, ואינו מפסיק להתעלף, וא"כ זהו יסורים שאינו לפי כחו, ולא יתכן שתצא כך מיד ה', מיד הבנתי שזה אינו אמת והעגלות עם חביות היין לא נתפסו ע"י שוטרי המכס.

עגלות של יין בלי לשלם מכס, והודיעו לו שכל מאתים העגלות נתפסו ע"י המלוכה, כאשר שמע זאת החסיד התעלף מיד, וכאשר עוררו אותו מעלפונו, נתעלף שוב, וכך היה כמה פעמים, עוררוהו ומיד התעלף שוב. הלכו לספר זאת לרבו הק' בעל התניא, והוא ענה: די פורן זיינען גאנץ (שהעגלות לא נתפסו ע"י שוטרי המכס).

התחילו לחפש אחריהן ולברר מה עלתה בגורלם, ונתברר שהעגלונים אשר הובילו את היין שמעו לפתע קול עגלה עם פעמון, וחשבו שהנוסע הוא שר וכדומה, ויפול עליהם פחד שסברו שרודפים אחריהם, ועזבו את העגלות עם

בְּנַחֲלִים נָטְיוֹ כְּגִנַּת עֲלֵי נֶהָר בְּאֵהָלִים נָטַע ה' וְגו' (כה, ו).

לקלקל במשך כל היום על ידי מעשה, כי למעשה צריך זמן ושהות, מה שאין כן לשון האדם היא כעט סופר מהיר, ובמשך רגע אחד יכול להוציא בפיו כמאתים תיבות. נמצא שעל ידי כח הדבור, האדם מכריע את הכף לחוב חלילה.

ומה תקנתו?! להכנס לאוהלים - לאהלי תורה, וירבה ללמוד תורה, וכפי מספר העונות שבאו לו ע"י דבוריו האסורים, יתקבצו לו חבילות של מצות ג"כ ע"י דיבורו בתורה, וזה יכריע את כף הזכות, כי הקב"ה מטה כלפי חסד. ועוד בזה תועלת נשגבה, שעל ידי לימודו בתורה, ילמד ג"כ לשמור את פיו.

לימוד התורה הוא תיקון על פגם הלשון

אמרו חז"ל (ברכות טו, א) למה נסמכו אוהלים לנחלים, דכתיב כנחלים נטיו כאהלים נטע ה', לומר לך, מה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה, אף אוהלים מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות.

בספר חפץ חיים עה"ת מבאר, הנה כח הדיבור מקלקל את האדם בעולם הזה יותר מכל דבר, שמה שיכול לקלקל בפיו בחצי שעה על ידי דבוריו שמעורבים בהם לשון הרע, ליצנות, רכילות ואונאת דברים, וסתם דברים בטלים, לא יכול

וזהו הרמז בדברי הגמרא הנ"ל, דבכח לימוד התורה מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות, כמו הנחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה.

נְאֻם שִׁמְעַ אֱמִירֵי אֵל-וּגוֹ' נִפְלַ וְגִלּוֹי עֵינַיִם (כד, טז).

התגאה במידת ענוה שלו

בספר מוקנים אתבונן, מביא בשם הרה"ק רבי אהרן מקווינינוב זי"ע, כי בפסוק זה ראינו שבלעם היה לו מידת ענוה, שהרגיש עצמו תמיד בבחינת 'נופל', אבל לא היה בזה חשיבות כלל, שהרי גם היה 'גלוי עינים', דהיינו שהתבונן בכל עת לראות אם כל הסוככים אותו רואים את גודל מדת הענוה שיש בו, ואין לך גאווה גדולה מזה, שהרי התגאה במידת הענוה שלו.

תורה לשמה

מפסוק זו למדנו כנ"ל, כי שלימות האדם הוא כאשר עושה עבודתו לשם שמים באמת וכתמים, ואין עיניו נשואות לראות האם הסוככים אותו רואים ומכירים בגודל עבודתו הזכה, ומחשיבים אותו על עבודתו.

מסופר, שפעם אחת נכנס יהודי מתנגד לחסידות להרה"ק בעל התניא

זי"ע, והתאונן לפניו על חתנו שנעשה חסיד, שמקודם היה נוהג ללמוד תורה במשך ח"י שעות מעת לעת בהתמדה ובשקידה, ומאז שנעשה חסיד לומד רק ג' שעות ביום.

הרה"ק קרא אליו את האברך החסיד, ושאלו לפשר הדבר, ענה החסיד: רבי, אספר לכם האמת, בתחילה היה סדר לימודי כך, ג' שעות למדתי בשביל חמי, ג' שעות בשביל חמותי, ג' שעות בשביל אשתי, בשביל שהם יראו אותי לומד, וג' שעות בשביל חתול (קאץ), כי כשהייתי שומע שהדלת נפתחת חשבתי שחמותי באה למטבח (קאך), והייתי מיד מתיישב ללמוד כדי שתראה שאני לומד בהתמדה גדולה ורבה, ולבסוף התברר לי שבמטבח לא עברה חמותי אלא חתול, ועוד ג' שעות וכו', וג' שעות למדתי לשם השי"ת, שהרי יהודי צריך ללמוד. אבל עכשיו משנעשיתי חסיד, נתבטלו כל שעות הלימוד שלמדתי למען חמי חמותי אשתי והחתול, ונותרו רק הג' שעות שלמדתי לשמה.

אַרְאֵנוּ וְלֹא עֵתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דְּרֶךְ פּוֹכֵב מֵיַעֲקֹב
 וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֲזֵן פְּאֵתֵי מוֹאָב וְקַרְקַר כָּל בְּנֵי
 שֵׁת (כד, יז).

לא קיללם מפני שהלכו במלבושי
 האבות

בגדי עכו"ם מזיקים

ועד היכן הדברים מגיעים, חובת הזהירות של הליכה במלבושי האבות, ולהתרחק לגמרי מבגדי אומות העולם, נלמד ממאמרו של הרה"ק בעל התניא זי"ע, שאמר פעם אחת באמצע אמירת 'מאמר' בניגון ובדבקות:

ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ותלבש את יעקב בנה הקטן (בראשית כז, טו), ווי קומט דאס אז יעקב זאל אנטאן גוי'שע קליידער?! ווי קומט דאס אז יעקב זאל אנטאן גוי'שע קליידער?! דער תירוץ איז, אז יעקב אבינו האט געזעהן אז וועט קומען א צייט און יודען וועלן דארפן אנטאן גוי'שע קליידער, האט ער מורא געהאט אז עס זאל זיי נישט שאמן... און עס האט נישט געהאלפן און עס האט זיי יא געשאט... (מהיכן מגיע זאת שיעקב ילבש בגדי גוי?! מהיכן מגיע זאת שיעקב ילבש בגדי גוי?! התירוץ הוא, יעקב אבינו ראה שיבוא זמן, שיהודים יצטרכו ללבוש בגדי גוים, ופחד שזה לא יזיק להם... וזה לא עור, זה כן הויק).

הרי לנו דברים מבהילים, אפילו שיעקב אבינו עשה פועל דמויני בלבישת

איתא במדרש רבה (ל, כד), שאלו ישראל לבלעם: אימתי תהיה ישועה?! אמר להם: אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב, אמר להם הקב"ה: זו היא דעתכם?! אין אתם יודעין שסוף בלעם יורד לגיהנם, ואינו רוצה שתבוא ישועתי, אלא, היו דומים לאביכם שאמר לישועתך קויתי ה' (בראשית מט יח), צפה לישועה שהיא קרובה, לכך נאמר (ישעיה נו א) כי קרובה ישועתי לבוא.

הרה"ק מוויטצען זצוק"ל, בספרו דבר צבי (רשימות ארץ ישראל אות מ'), (הספר נערך במוט"ד ע"י גיסי היקר והחביב הרה"ג ר' דוד צבי מייזליש שליט"א מעיה"ק ירושלים תוכב"א) מבאר על פי דאיתא במדרש פליאה (הוכא בספר עיר דוד אות שט"ו) בשעה שביקש בלק מבלעם לקלל את ישראל, אמר לו בלעם לבלק: האיך אקללם?! והלא הם הולכים בבגדי שבת ובבגדי יום טוב! נמצא דבלעם לא היה יכול לקלל אותם, מכיון שהלכו בבגדי שבת ויו"ט ובגדי צניעות. וזהו כוונת המדרש 'היו דומים לאביכם' היינו במעשיהם ובלבושיהם ועי"ז תזכו לישועה.

בגדי עשיו, שלא יזיק לבני ישראל בדורות הבאים כאשר יצטרכו ללבוש בגדי גוים
 בשעת הכרח ואונם, ומ"מ לא הועיל לו, שהם מזיקים לנפש האדם.

וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה
 וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ (כה, ז).

הצדיקים פועלים בתפילותם

בספר ליקוטי שארית ישראל, מהרה"ק
 מווילעדניק זי"ע, מפרש דברי
 הגמרא (סנהדרין פא, ב) הבעל ארמית קנאין
 פוגעים בו, הפירוש הוא, שמי שפגם בזה
 החטא הנורא, תיקונו הוא שיתקשר עצמו

להצדיק האמת. וזהו הפירוש קנאים
 פוגעין, פירוש צדיקים שנקראים קנאים
 כמו פנחס קנאי (ויק"ר לג. ד) וכדומה,
 'פוגעים' בו, פגיעה לשון תפילה, כמו ואל
 תפגע בי וגו' (ירמיה ז, מז), שהם מבקשים
 מהשי"ת שיזכר לעשות לו טובה
 באמת.

הרוצה להיות שותף לזכוי הרבים הגדול
בהפצת הגליון לאלפים מישראל בארה"ק ובארה"ב
לזכות ולרפואת כל חולי ישראל או לעי"נ וכו'
נא להתקשר למערכת דרך אמונה

בארה"ק

054-843-7705

בארה"ב

718-930-8379

הגליון מופץ בחינם
לרפואת כל חולי ישראל
מותר להעתיק קטעים ממנו
או כולו לכל מטרה